

Kritik mot Polismyndigheten i Stockholms län för långsam handläggning av en förundersökning där målsäganden var under 18 år

Anmälan

AA framförde i en anmälan klagomål mot bl.a. Polismyndigheten i Stockholms län beträffande handläggningstiden i ett ärende om misshandel av hans son, född 1999. AA begärde också skadestånd.

Utredningen

Handlingar i ärende K161210-07 infordrades och granskades. Vidare inhämtades muntliga upplysningar. Av utredningen framgick bl.a. följande. Förundersökning om misshandel inleddes den 16 juni 2007. I anmälan uppgavs att en rastvakt på målsägandens skola hade förövat misshandeln, men denne noterades inte som skäligen misstänkt. Ärendet handlades vid Söderortspolisens familjevårdsgrupp från juni 2007 till februari 2008 utan att några synliga utredningsåtgärder vidtogs.

Ärendet remitterades till polismyndigheten för upplysningar och yttrande över skälen till att handläggningen av ärendet drog ut på tiden.

Polismyndigheten (biträdande länspolismästaren BB) kom in med ett remissvar i vilket bl.a. följande anfördes.

Bakgrund

I anmälan till JO framför anmälaren klagomål beträffande polismyndighetens handläggning av en polisanmälan (K161210-07). Den 16 juni 2007 gjorde anmälaren per telefon en polisanmälan rörande misshandel där hans son var målsägare. Ärendet kom in till samordningsenheten vid Söderorts polismästardistrikt och lottades den 18 juni 2007 in på polismästardistriktets familjevårdsgrupp. Ärendansvarig CC förde den 24 juli 2007 över ärendet till gruppchefen DD.

I samband med en ärendegenomgång i december 2007 upptäcktes att akten saknades. Akten återfanns efter vissa efterforskningar men någon uppgift om var akten fanns under denna tid har inte kunnat utredas. Ärendet e-lottades på åklagare den 13 februari 2008 och överfördes till handläggaren kriminalinspektören EE. EE tog kontakt med anmälaren den 14 februari 2008. Vid en senare kontakt i februari 2008 kom EE överens med anmälaren om att denne skulle återkomma med besked till polismyndigheten om när målsägandens nästa besök i Sverige planerades. Kammaråklagare FF har den 15 maj 2008 beslutat om att lägga ner förundersökningen.

Yttrande från Söderorts polismästardistrikt

Förelagda handlingar i ärendet ger vid handen att ärendet i sin helhet hanterats långsamt, utan aktivt uppsökande arbete från utredande polis samt ovarsam hantering av utredningsakt. Tjänsteanteckningar över samtal med gruppchef för utredande handläggare visar att ärendet haft ett antal överlämningar som inträffat under sommarsemesterperioden, dels mellan olika samordnande- och utredande grupper, dels mellan olika handläggare. Det är inte troligt att ytterligare utredande åtgärder från vår sida kommer att bringa klarhet kring de faktiska omständigheterna och ge ytterligare förklaring till hanteringen av utredningsakten.

Polismästardistriktet vill framhålla att den utredande verksamheten på de aktuella utredande- och samordnande grupperna under aktuell tidsperiod haft en stor och tung ärendebelastning. Den samordningsgrupp som fanns vid tidpunkten för polisanmälan tog bl.a. emot samtliga inkommande brottsanmälningar i polismästardistriktet för att ytterligare granska och bereda ärendena för samordningsvinster och kvalitetssäkra uppgifterna i anmälningarna (t.ex. kontrollera brottskoder, brottsforum etc.). Ärendena överfördes därefter till rätt utredande grupp och handläggare. Enligt polismästardistriktets uppfattning bör den handläggare som utses vara i tjänst.

Den 1 april 2008 införde polismästardistriktet en delvis ny verksamhets- och organisationsstruktur genom införande av en Analys- och samordningsgrupp. Denna verksamhetsform kräver redan vid det första granskningstillfället mer aktiva utrednings- och beredningsåtgärder och därefter skall ärendet gå direkt till aktuell och tjänstgörande handläggare. Analys- och samordningsgruppen ska ha en mer generellt övervakande roll av samtliga inkomna brottsanmälningar och ytterligare granska, bereda och samordna de ärenden som inte går att bereda och samordna vid ett tidigare skede eller direkt överförs till aktuell handläggare. Polismästardistriktets absoluta strävan är att minimera antalet överlämningar men då så sker, ställa stora krav på att överlämnande handläggare har gjort allt vad som rimligen kan krävas av aktiva utredningsåtgärder innan överlämning sker.

Polismästardistriktets bedömning är att det inte är tillfredsställande att den fysiska utredningsakten inte går att återfinna vid ett specifikt tillfälle. Polismästardistriktet har därför infört en kontroll som innebär att det vid minst två tillfällen per år ska genomföras en ärendeinventering som syftar till att fysiskt identifiera de ärenden som ligger utlagda på samtliga utredande grupper och handläggare. Nu aktuell JO-anmälan ger vid handen att denna egenkontroll måste utvecklas ytterligare så att varje ärende vid varje given situation kan återfinnas.

Polismästardistriktet ser allvarligt på det inträffade och i synnerhet i detta ärende då det är yngre personer inblandade. Polismästardistriktets ledning kommer ta upp det aktuella ärendet till diskussion med polismästardistriktets förundersökningsledare för att belysa de närmare omständigheterna i ärendet. Syftet är att förbättra ärendehanteringen så att rätt åtgärder vidtas vid rätt tillfälle med god egenkontroll samt att även försöka minimera den mänskliga faktorns betydelse och inverkan, även under perioder med hög ärendebelastning och stor personalfrånvaro.

Polismyndighetens bedömning

Polismyndigheten är medveten om den ärendebelastning som finns inom myndighetens brottsutredande verksamhet. Myndigheten beklagar att den i 2 a § FuK föreskrivna tidsfristen i det aktuella fallet har överskridits och ser allvarligt på det förhållande att en förundersökning där målsäganden är minderårig har kommit att ligga under nästan åtta månader innan några utredningsåtgärder vidtagits eller beslut om att lätta ärendet på åklagare skett. Organisatoriska svårigheter eller bristande resurser inte utgör godtagbara skäl för att överskrida tidsfristen i 2 a § FuK och några andra skäl för att överskrida tidsfristen har inte framkommit. Myndigheten anser att polismästardistriktet inte kan undgå kritik för att det har kommit att dröja åtta månader innan några utredningsåtgärder vidtagits.

Polismyndigheten har tagit del av vad polismästardistriktet framfört om bakgrunden och anledningen till att handläggningen har dragit ut på tiden. Att handlingar tillfälligt förkommer eller till och med förloras kan tillskrivas den mänskliga faktorn

men är självfallet oacceptabelt. Rutiner måste införas för att förhindra att ärenden blir liggande utan att utredningsåtgärder vidtas, som skett i detta fall. Myndigheten anser att vad polismästardistriktet framfört om den kontroll som nu införts i form av två årliga inventeringar av pågående ärenden vid utredningsenheterna minskar risken för att en liknande situation åter uppkommer.

Polismyndigheten beklagar att ärendets handläggning kommit att fördröjas genom att ärendet flyttats mellan olika enheter och handläggare inom polismästardistriktet. Myndigheten delar polismästardistriktets uppfattning att ärenden inte bör överföras till handläggare som inte är i tjänst. Myndighetens bedömer att vad polismästardistriktet framför om den organisationsförändring som skett inom polismästardistriktet för att på ett bättre sätt övervaka samtliga inkomna brottsanmälningar för eventuell ytterligare granskning, beredning och samordning med målet att minska antalet överlämningar av ärenden medför att situationer liknande den nu aktuella i större utsträckning kan undvikas.

Avslutningsvis vill polismyndigheten framhålla att myndigheten ser allvarligt på att förundersökningar där unga personer är inblandade inte avslutas eller färdigställs inom lagstadgade frister. Förundersökningen i det aktuella fallet har enligt myndighetens bedömning inte bedrivits så skyndsamt som förskrivs i RB och FuK. Myndigheten bedömer dock att Söderorts polismästardistrikt, genom sin nya verksamhets- och organisationsstruktur samt de planerade informationstillfällena med polismästardistriktets förundersökningsledare, har vidtagit nödvändiga och tillräckliga åtgärder för att försöka förhindra dels att utredningar blir liggande utan att några åtgärder vidtas, dels att utredningar i mål där ungdomar är inblandade pågår under så lång tid att lagstadgade tidsfrister överskrids.

AA yttrade sig över remissvaret.

Bedömning

En förundersökning ska bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Finns det inte längre skäl att fullfölja förundersökningen ska den läggas ned (23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken).

Enligt 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948), FUK, ska en förundersökning där målsäganden vid tiden för anmälan inte fyllt 18 år bedrivas särskilt skyndsamt, om brottet riktats mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader. Förundersökningen ska vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Tidsfristen får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

Av utredningen framgår att inga utredningsåtgärder vidtogs i ärendet under cirka åtta månaders tid, vilket är helt oacceptabelt. Anledningen till att så blev fallet synes ha varit att akten saknades och att detta upptäcktes först vid en ärendegenomgång i december 2007. Det är givetvis allvarligt såväl att en akt förkommer – om än tillfälligt – som att detta upptäcks först efter lång tid. Det inträffade visar på vikten av väl fungerande kontroll- och bevakningsrutiner, särskilt när det gäller ärenden där det finns särskilda regler om skyndsamhet. Jag noterar att det vidtagits åtgärder vid det aktuella polismästardistriktet för att förbättra ärendehantering. Det kan slutligen nämnas att JO inte är behörig att pröva skadeståndsanspråk.

Ärendet avslutas.